

**'Het begint met gastvrijheid,
niet met bekering.'**

Dirk van den Hoven

**'We willen meer verbinding
maken met de omgeving.'**

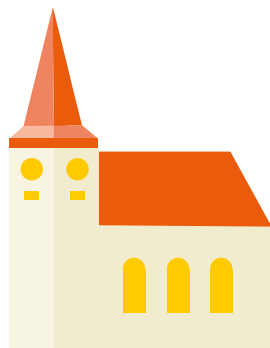
Derk-Jan Raven

**'Ons gebouw leeft, omdat het
door mensen gedragen wordt.'**

Jan Luijendijk

#Samen *thuis in* de kerk

15

In dit
nummer

5 Spitsvondig

8 Expert aan het woord

Van kerkzaal naar sociale markt

12 Toerusting

Leren van elkaar

15 Let's talk

16 Vijf tips bij Het kerkgebouw als kloppend hart van de wijk

18 Toerusting

20 De stelling

22 Kom binnen!
Kijk rond bij de
Martinikerk in Sneek

26 Do's & don'ts

Verduurzaming én vitalisering van je kerkgebouw

29 Eervolle vermeldingen

31 Regiobijeenkomsten

33 Column
Tim Vreugdenhil

39 Facts & Figures

Belangrijkste resultaten
over boekjaar 2024

Redactioneel

**#Samen thuis
in de kerk**

In dit zomernummer van Kerkbe-
heer staan we uitgebreid stil bij
de winnaars van de VKB-Mer-
cerMarsh Award 2025. Het
thema van dit jaar was 'Kerkgebouw
in verbinding', een onderwerp dat
velen aanspreekt. Dat bleek wel uit
het grote aantal inzendingen: maar
liefst 19 gemeenten uit het hele land
dienden een voorbeeld in van hoe zij
hun kerkgebouw inzetten als plek van
ontmoeting, betrokkenheid en maat-
schappelijke meerwaarde.

De drie winnende projecten zijn ieder op hun eigen manier inspirerend. In Amsterdam-Noord werd de kerkzaal van De Ark omgevormd tot een bruikende sociale markt, in Krimpen aan den IJssel kreeg De Fonteinkerk een nieuwe invulling waarin traditionele vieringen, moderne ontmoetingen en wijkactiviteiten harmonieus samen- gaan en in Ridderkerk-Bolnes werd het kerkgebouw grondig verduurzaamd én opengesteld voor de wijk.

Deze drie gemeenten zijn totaal verschillend in schaal, context en aanpak, en toch delen ze iets belangrijks: een visie op het kerkgebouw als plek van verbinding. Die diversiteit is juist de kracht van deze editie: niet één oplossing of 'blauwdruk', maar een veelheid aan mogelijkheden die anderen op ideeën kan brengen.

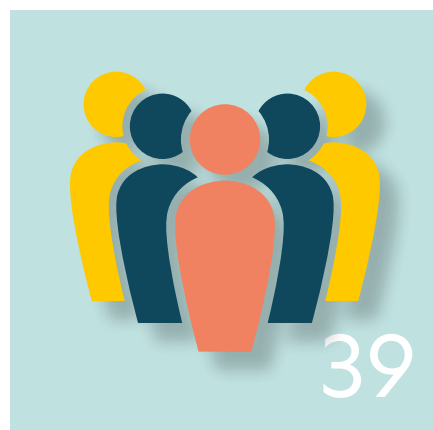
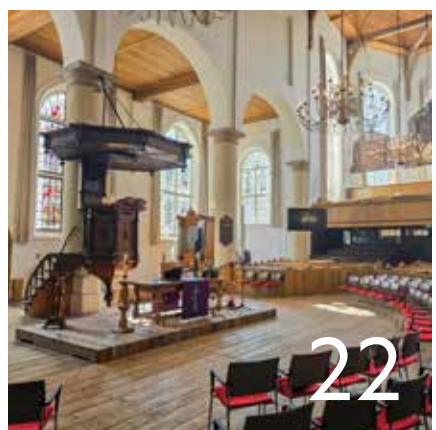
Verder besteden we ook aandacht aan de eervolle vermeldingen én aan de waardevolle inzichten uit alle 19 inzendingen. Want ook daar zitten lessen en voorbeelden in, die andere gemeenten kunnen helpen bij het nadenken over de toekomst van hun kerkgebouw. Wil je hierover het gesprek aangaan in je college of in de kerkenraad? Gebruik hiervoor dan de handige praatplaat op pagina 15.

Voor wie liever luistert dan leest: in de podcastserie Collectieve Wijsheid hebben we een extra lange zomeraflevering opgenomen, waarin de drie prijswinnaars hun verhaal vertellen.

Het is bijzonder om te merken hoeveel bereidheid er is onder gemeenten om hun ervaringen en kennis te delen, om anderen te inspireren en elkaar verder te helpen. Laat je dus verrassen, bemoedigen en aan het denken zetten over hoe ook jouw kerkgebouw een plek kan zijn van verbinding.

Samen thuis in de kerk!

Wilnanda Hukom
Eindredacteur

cloud

voor kerken, verenigingen en stichtingen

Hét platform voor makkelijk samenwerken en veilig informatiebeheer

inclusief support, beheer en onderhoud

Microsoft 365

Bestuursgemak.nl
info@bestuursgemak.nl
0318-754769

Uw kerkelijk onroerend goed professioneel beheerd?

Dat is onze uitdaging!

Wij ontzorgen uw kerkelijke gemeente en beheren uw grond of gebouwen. We zorgen voor goede juridische overeenkomsten, monitoren lopende contracten, passen deze aan waar nodig en verzorgen correcte berekeningen van de jaarlijkse toegestane verhogingen. Wij werken voor kerken en doen dit zonder winsttoegmerk. KKG heeft 515 tevreden opdrachtgevers waarvoor wij 13.619 ha grond beheren.

Uw rentmeester en makelaar in kerkelijk onroerend goed

KKG
Rentmeesters & Makelaars
SilasGroep.nl/kkg
T 085 - 890 21 10

KKG is onderdeel van de Silas Groep

Nieuw als kerkrentmeester?

Bestel het gratis welkomstpakket

Scan de QR-code om te bestellen of kijk op www.kerkrentmeester.nl/welkom

Gerben van Dijk

Kerkgebouwen als knooppunten van verbinding

Kerkgebouwen zorgen al eeuwenlang voor verbinding. Tussen God en mensen, maar ook tussen mensen onderling. In de loop van hun bestaan zijn sommige kerken hun verbindend vermogen kwijt geraakt of is dit marginaal geworden. De gemeente werd kleiner, het gebouw ging dicht, werd gesloopt of werd in een gunstig geval verbouwd tot appartementen. Ieder apart achter zijn of haar eigen voorkeur. Weg gemeenschap, weg verbinding.

Maar goed nieuws! Steeds meer kerkgebouwen nemen hun plek opnieuw in in de samenleving. Tijdens een mooi weekend in juni kwamen in mijn leven veel lijnen rond kerkgebouwen samen. Dat begon met een mooie opening van het festival Heilige Huisjes Rotterdam 2025 in de Oud-Katholieke Paradijkerk, waar burgemeester Carola Schouten de opening verrichtte en goede woorden sprak van verbinding en opriep om elkaar in deze ingewikkelde tijd als mens te blijven zien. In de geest van het thema 'Kom binnen zonder kloppen' daagde ze bezoekers uit om drempels van kerken en gebedshuizen over te stappen. 'En misschien wordt je dan wel verrast'.

Een dag later mocht ik tijdens onze ledenraad als juryvoorzitter prijzen uitdelen aan kerkgebouwen: De VKB-MercerMarsh Award 2025, met als thema: 'Kerkgebouw in verbinding'. Er waren maar liefst 19 inzendingen, die allemaal op hun manier gewerkt hebben aan verbinding. De winnaar: de Ark in Amsterdam Noord. De Protestantse Diaconie Amsterdam transformeerde de kerkzaal naar een sociale markt, terwijl andere programmering van de ruimte ook mogelijk blijft. De jury was duidelijk: "We gunnen meer kerken en buurten een aanpak als deze met meer ruimte voor de diaconale rol van de kerk." Meer over deze en andere prijswinnaars leest u elders in het magazine.

Op zondagochtend in de Pelgrimvaderskerk ging het over de vele stemmen en geluiden die elke dag klinken in de stad en misschien ook wel in je hoofd. Hoe geloof je onrust tot rust kan brengen en hoe een kerkgebouw daarin behulpzaam kan zijn: een rustpunt in de drukte van alledag. Dominee Jeroen Hagedijk citeerde de Britse schrijver Lamorna Ash, die deze ervaring had toen ze op het eiland Iona in een klooster verbleef. Ze schreef een boek over de herleving van geloof in deze tijd: 'Don't Forget We're Here Forever: A New Generation's Search for Religion'.

Later die dag nam ik deel aan een mooi tafelgesprek over 'Heiligschennis of herleving? Makers in de kerk'. Al snel ging het over sacrale beleving en de emotionele verbondenheid met een gebouw of plek. Maar ook over het desastreuze effect van appartementen in een kerkgebouw en de noodzaak van voldoende publieke ruimte. En natuurlijk over de vraag welke rol architectuur en kunst kunnen vervullen in de herleving van kerkgebouwen. U begrijpt dat ik het prijswinnende voorbeeld uit Amsterdam gebruikt heb in dit gesprek.

Zo'n weekend als dit zet me opnieuw stil bij het feit dat we met de vele kerkgebouwen in Nederland goud in handen hebben. De kunst is om ze telkens weer opnieuw dragers en ankerpunten voor de samenleving te laten zijn, om het talent van jouw gebouw te (her)ontdekken en te kneden, hoopvol en toekomstgericht! Dat lukt je als kerkrentmeester niet alleen. Daarvoor heb je anderen nodig. Binnen en buiten de kerk!

Nieuws

Win een adviesgesprek met onze zomeractie Breng jouw college in beeld

"Ons college kenmerkt zich door vriendelijkheid en deskundigheid." Wellicht hadden de hoge heren op dit schilderij zichzelf zo kunnen beschrijven, maar het is de omschrijving van een van de inzendingen voor de VKB zomeractie.

De foto van dit college van kerkrentmeesters houden we (nog) geheim, maar we kunnen wel verklappen

dat dat gezelschap diverser is én dat niemand op de foto een witte kraag draagt...

Stel dat een beroemde fotograaf of schilder jouw college van kerkrentmeesters in beeld zou willen brengen, hoe zou dat eruit komen te zien? Welke locatie zouden jullie kiezen en hoe kan jouw college laten zien hoe ze omgaan met de uitdagingen in déze tijd?

Doe mee met onze zomeractie en win een adviesgesprek! Meer informatie en een aanmeldformulier vind je op: www.kerkrentmeester.nl/zomeractie

Stuur jouw
foto in

Modelovereenkomst bij verduurzaming pastorie

Hoe ga je om met de verrekening van (investerings)kosten bij verduurzaming van de pastorie? Op verzoek van veel van onze leden is er door het GCBB een modelovereenkomst opgesteld om hiervoor te gebruiken. Deze overeenkomst is gebaseerd op het gebruik van bijvoorbeeld zonnepanelen, laadpaal en/of warmtepomp en rekent met vaste bedragen per maand als een aanvulling op het bestaande bedrag dat de predikant aan vergoeding aan de gemeente of de centrale kas betaalt. Deze overeenkomst kan in nieuwe situaties, zoals bij een beroep, met het aanhangsel en de beroepsbrief worden meegestuurd.

Je vindt dit model via het thema 'pastorie' op onze kennisbank: www.kerkrentmeester.nl/pastorie/

Winnaar Basisboek Werken met Vrijwilligers bekend

In de vorige editie van Kerkbeheer stond een winactie voor het Basisboek Werken met Vrijwilligers. Uit de inzendingen is een winnaar getrokken: Janny de Vries-Fokkema. Van harte gefeliciteerd.

Niet gewonnen? Het boek is te bestellen via www.boom.nl/hoger-onderwijs/100-19121_Basisboek-werken-met-vrijwilligers-5e-editie.

Openstelling kantoor VKB tijdens zomerperiode

Van woensdag 16 juli tot maandag 11 augustus zijn we met een beperkter team op ons bureau aanwezig. Daardoor blijven we de gehele vakantieperiode tussen 9.00 – 12.30 uur wel telefonisch bereikbaar, maar kan het soms zijn, vanwege verplichtingen of overleggen, dat de voicemail erop staat. Bel zelf op een later moment terug, stel je vraag per e-mail of mail ons je contactgegevens, zodat we later kunnen terugbellen.

In deze periode worden er geen onderscheidingen (insignes en erpenningen) in behandeling genomen of verzonden. Het is dus ook niet mogelijk in deze periode een spoedbestelling te doen.

Namens het gehele team van VKB Kerkrentmeesters wensen we je een waardevolle periode van rust en inspiratie toe.

Loket DUMAVA subsidie geopend

Met ingang van 2 juni is het weer mogelijk om DUMAVA subsidie aan te vragen. Deze kan worden aangevraagd door eigenaren van maatschappelijk vastgoed waaronder kerken en verenigingsgebouwen. Na de eerste week van juni was er nog 58 procent van het totale budget beschikbaar. Zie voor de actuele stand van zaken en het aanvragen van deze subsidie de webpagina van de RVO: www.rvo.nl/subsidies-financiering/dumava

Aanpassing pacht prijzen 2025

Onlangs zijn de maximale pacht prijzen voor 2025 vastgesteld. Deze zijn per 1 juli jongstleden van kracht geworden, waardoor het mogelijk is om per eerstvolgende vervaldatum de pacht prijzen aan te passen. In de meeste gevallen zal dit inhouden dat de nieuwe pacht prijs wordt gefactureerd op 1 november 2026 aangezien doorgaans achteraf wordt betaald. Voor reguliere pachtcontracten geldt per regio een percentage voor stijging van de pacht prijs. Deze percentages variëren dit jaar van -5 tot +10%.

Lees het gehele nieuwsbericht met een overzicht van de pacht prijzen per regio op de website van KKG Rentmeesters & Makelaars (silasgroep.nl/kkg/pachtnormen/).

Van kerkzaal naar sociale markt

Hoe een kerkgebouw opnieuw betekenis kreeg

"We wilden een plek van hoopvolle ontmoetingen maken."

Dirk van den Hoven

In Amsterdam-Noord is de kerkzaal van De Ark getransformeerd tot een bruisende sociale markt. Wat ooit een traditionele vierplek was, is nu een open en multifunctionele voorziening voor de wijk. Een inspirerend voorbeeld van toekomstgericht denken, maatschappelijk betrokken handelen én vasthouden aan de diaconale kern van kerk-zijn en daarmee de winnaar van de VKB-MercerMarsh Award 2025. We spreken met Dirk van den Hoven, directeur van de Protestantse Diaconie Amsterdam, over het ontstaan van dit initiatief, de samenwerking met maatschappelijke partners en de lessen voor andere gemeenten.

Drie dagen per week opent het gebouw zijn deuren voor een voedselbank, kledingwinkel en drogisterij. Tegelijk blijft er dankzij een innovatief en flexibel ontwerp ruimte voor vieringen, culturele activiteiten en ontmoeting.

Een plek van hoopvolle ontmoetingen

De Ark stond op een kruispunt. Toen de gemeente die het gebouw gebruikte fuseerde, kwam de ruimte beschikbaar. Tegelijkertijd groeide in de wijk het diaconale werk van de Protestantse Diaconie Amsterdam, met name via de Voedselbank en betrokkenheid bij kwetsbare bewoners. "Mensen deelden hun verhaal en waar zij mee worstelden," vertelt Dirk. "Toen ontstond het verlangen om daar beter invulling aan te geven. Allereerst door een breder aanbod van houdbare producten die niet vanzelfsprekend in het voedselpakket zitten, maar ook vanuit het idee om mensen meer keuzevrijheid te geven. Zo is het idee voor een sociale markt ontstaan. Maar het gebouw vroeg om meer dan alleen praktische hulp. We wilden een plek creëren waar mensen niet alleen een voedselpakket komen halen, maar ook écht kunnen zijn."

Samen met partners als de Voedselbank, het Leefkringhuis, het Leger des Heils en de Protestantse Kerk Amsterdam werkte de diaconie het concept van de sociale markt uit. De Ark is nu een ruimte waar praktische ondersteuning, ontmoeting en waardigheid samenkomen. Mensen kunnen zelf kiezen uit houdbare producten, kleding of verzorgingsmiddelen, en er is ruimte voor taaltrainingen, koffiemomenten en culturele bijeenkomsten.

Een kerkgebouw dat mensen uitnodigt, niet afschrikt

De fysieke ruimte werd aangepast, zonder haar karakter te verliezen. "We hebben een extra ingang gemaakt voor de voedselbanklogistiek, maar ook gezorgd dat de kerkzaal open blijft voor vieringen en rouw- en trouwdiensten, maar ook voor bijvoorbeeld filmavon-

den en concerten," aldus Dirk. "Samen met architect Open Kaart ontwierpen we een multifunctioneel tribunemeubel, waar de drie winkels in gehuisvest konden worden, zonder de allure en capaciteit van de zaal te verliezen."

Die multifunctionaliteit vraagt niet alleen om ontwerp, maar ook om visie: "We wilden een gebouw dat mensen uitnodigt, niet afschrikt, een ruimte voor bezinning en inspiratie, ook voor mensen die helemaal niet bij een kerk horen. We zoeken met elkaar hoe we daar vorm aan kunnen geven." De Diaconie is niet van plan om hier meteen een nieuwe geloofsgemeenschap te vestigen, maar stimuleert wel dat zulke ontmoetingen kunnen ontstaan. Dirk: "We bieden ruimte. Ik zou het niet direct een nieuwe vorm van kerk-zijn willen noemen, maar die kiemen liggen er wel. Als daaruit iets groeit, is dat mooi. Maar het begint met gastvrijheid, niet met bekering."

Dirk moet wel toegeven: "Van buitenaf ziet het gebouw er nog gesloten uit. Daar ligt nog een uitdaging. Hoe communiceren we goed wat er in het gebouw gebeurt en hoe krijgen we mensen over de drempel?"

"Het begint met gastvrijheid, niet met bekering."

Samenwerking als sleutel tot succes

De kracht van het project zit in de samenwerking. "We hebben dit niet alleen gedaan," benadrukt Dirk. "Het was een co-creatie met verschillende maatschappelijke partners." Die aanpak vraagt tijd en geduld: "Je moet elkaar goed leren kennen. Iedere partner brengt, als het gaat om de invulling van het pand, zijn eigen wensen mee. Dat moet je goed naar elkaar uitspreken en inventariseren. Dat vraagt lange adem."

Ook het verkrijgen van financiering – via vermogensfondsen en de gemeente Amsterdam – vergde overtuigingskracht.

Kerk Amsterdam een leefgemeenschap vestigen: een groep christelijk geïnspireerde bewoners die zich verbindt aan het werk in de sociale markt. "Dat vraagt om een extra woonlaag op het gebouw en een stevige investering. Daar gaat heel wat aan vooraf om goed te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn en wat de verlangens van de buurt zijn. Dat wordt dus echt een meerjarenplan, maar het zou prachtig zijn als mensen hier niet alleen komen helpen, maar ook echt gaan wonen en leven met de buurt."

Tot slot: "Blijf niet hangen in beren op de weg"

"Onze weg was niet zonder hobbels," besluit Dirk. "Het heeft jaren gekost om dit te realiseren. Maar het is gelukt, met doorzettingsvermogen, samenwerking en vertrouwen. Dus mijn boodschap aan kerkrentmeesters is: laat je niet ontmoedigen. Ook jullie kunnen het verschil maken, voor je gebouw én voor je buurt."

Beluister de verhalen van alle winnaars in podcast #31

Dirk: "Seculiere fondsen vragen terecht: waarom investeren in een kerkgebouw? Wij hebben laten zien dat het hier draait om maatschappelijke impact. De ruimte mag dan kerkelijk zijn, de functie is dat allerm minst exclusief. Het is belangrijk om een goed plan te hebben en dit goed te kunnen uitleggen. Maak samen een sterk verhaal dat je ook aan financiers kunt voorleggen."

"Durf over kerkmuren heen te kijken."

Wat kunnen kerkrentmeesters hiervan leren?

Dirk deelt graag zijn lessen met kerkrentmeesters die met vergelijkbare vraagstukken worstelen: "Begin bij de mensen in de buurt. Ga in gesprek met de wijk. Wat leeft er? Waar is behoefte

aan? Welke initiatieven zijn er al? Vaak zijn er meer mogelijkheden voor samenwerking dan je denkt. Durf over je kerkmuren heen te kijken. Vermijd daarbij de valkuil van 'wij weten wat goed is voor de ander'. Werk écht samen en laat je eigen aannames los. Vraag, luister en durf je plannen bij te stellen op basis van wat je hoort. In de context van Amsterdam Noord is dat misschien makkelijker dan ergens anders, omdat er veel voor handen is en veel partners zijn om mee samen te werken. Ik kan mij voorstellen dat dat in een andere context moeilijker is, daar moet je meer moeite voor doen, maar het is wel een heel belangrijke succesfactor."

Vooruitblik: van sociale markt naar leefgemeenschap?

De plannen voor De Ark reiken verder. In de toekomst wil de diaconie er in samenwerking met de Protestantse

Uit het juryrapport

Het project in Amsterdam Noord is unaniem als winnaar gekozen door de jury. De belangrijkste redenen hiervoor zijn de innovatieve en omkeerbare ingreep in het kerkgebouw, dat zorgt voor een verbeterde ruimtelijkheid en een grotere variëteit aan functies. De inzet van een architect heeft zich duidelijk uitbetaald in het eindresultaat. De investering is in balans met het resultaat, zeker gezien het feit dat deze bijna geheel uit fondsenwerving gedekt kon worden.

Maar het belangrijkste is toch wel dat het project bij de behoeften van de gemeenschap rondom het kerkgebouw aansluit. De jury gunt meer kerken en buurten een aanpak als deze met meer ruimte voor diaconale rol van de kerk.

Kerkgebouw in verbinding

Leren van elkaar: 19 projecten delen hun lessen

Kerkrentmeesters door heel Nederland staan voor vergelijkbare uitdagingen: hoe maak je je kerkgebouw toekomstbestendig? Uit de 19 projecten die zijn ingezonden voor de VKB-MercerMarsh Award 2025 blijkt dat er veel te leren valt van elkaars ervaringen. Van Ridderkerk tot Assen, van Rijsenhout tot Dinxperlo – overal worden creatieve oplossingen bedacht en uitgevoerd. Wat kunnen we van elkaar leren?

TEKST JOOST SCHELLING BEELD VKB/WILLEM JAN DE BRUIN FOTOGRAFIE

1. Begin met een heldere visie en betrek iedereen

Het fundament van elk succesvol project is een duidelijke visie. In Borger formuleren ze het zo: "Eerst een goed plan maken en vervolgens er vrijwilligers bij betrekken om samen de klus te klaren en te komen tot een mooi resultaat." Deze aanpak – eerst nadenken, dan doen – komt in veel projecten terug. Maar een plan maken doe je niet alleen. In Krimpen aan den IJssel benadrukken ze: "Betrek alle gebruikers van de kerk van de start af. Er blijkt dan vaak verrassend veel kennis binnen de gemeente aanwezig te zijn die de leden van de kerk graag willen inzetten."

2. Luister ook goed naar je omgeving

Wat in veel van de inzendingen opviel, was dat zij nadrukkelijk verder hebben gekeken, dan het eigen gebruik en de traditionele gebruikers van het gebouw. Zo was het in Amsterdam-Noord de diaconie die bij het nieuwe gebruik van de ruimte het voortouw nam. Maar ook partners in de buurt, maatschappelijke organisaties en ook de burgerlijke gemeente worden vaak genoemd. Liefst drie inzendingen kwamen uit Haarlem, waar onder de noemer 'Buurtbakens' actief tussen overheid en kerkeigenaren wordt gezocht naar de verbreding van de betekenis in de buurt. Bijzonder is ook dat het perspectief van buiten je ook zicht geeft op je (maatschappelijke) waarde als kerk. Zwolle formuleert het helder: "Luister goed naar wat er leeft in de buurt van de gemeente; waarin kun je als kerk van waarde zijn? Durf te beginnen, maar wees ook eerlijk of je het ook kunt volhouden."

3. Durf anders te denken

Innovatie begint vaak met een frisse blik. In Assen klinkt het uitdagend: "Denk anders! Ga verbinden met instanties. Betrek de 'nieuwe generatie'. Toon lef. Draagvlak creëren vanaf het begin! Blijf niet in de missie en visie hangen maar kom snel in de doe-stand." Deze mentaliteit van 'gewoon beginnen' werkt aanstekelijk. Maar pas wel op voor overhaaste beslissingen, waarschuwt Haarlem-Noord: "Als je iets afstoot ben je het voor altijd kwijt. Denk na, maak goede plannen en betrek de gemeente van de kerk bij alles."

4. Zoek samenwerking en wees open en gastvrij

Veel projecten laten zien dat samenwerking met externe partij- en nieuwe kansen biedt. Amsterdam-Noord deelt hun ervaring: "Het actief samen optrekken met andere maatschappelijke partners biedt veel meerwaarde voor de slagkracht en energie die je kunt realiseren." Rijsenhout vat de houding samen die daarbij hoort: "Stel je gastvrij op. Leg de voor- en nadelen goed uit aan de leden van de kerkelijke gemeente."

5. Communiceer helder en transparant

Goede communicatie voorkomt veel problemen. Tienhoven benadrukt: "Altijd communiceren met gemeenteleden tijdens gemeenteavond en zeker met gemeentelijke instanties." Almelo gaat nog een stap verder: "Vanaf het allereerste begin, zoveel mogelijk (financiële) transparantie geven waar dat kan. Zorg dat er noodzaak tot verandering wordt gezien en erkend, en dat er urgentiebesef ontstaat."

6. Investeer slim in duurzaamheid

Duurzaamheid is niet alleen goed voor het milieu, maar ook voor de portemonnee. Ridderkerk-Bolnes deelt praktische tips: "Kijk met een duurzaamheidsexpert eens naar je kerkgebouw. Geef om te beginnen altijd prioriteit aan led-verlichting en verbetering van de isolatie. Wees inventief in het zoeken naar mogelijkheden voor de plaatsing van zonnepanelen." Ederveen kijkt breder naar verduurzaming: "Zie verduurzaming als kans voor herpositionering. Wees niet bang voor nieuwbouw als dat meerwaarde oplevert. Betrek professionals vroegtijdig."

7. Waardeer je vrijwilligers

Vrijwilligers zijn goud waard, maar hun inzet is niet onbeperkt. Spijkenisse erkent dit: "Gelukkig hebben we met een goede samspraak met de aannemer veel zelf gedaan met een actieve

groep gepensioneerde gemeenteleden. Dit is niet in geld uit te drukken wat deze mannen hebben uitgevoerd met elkaar. Onmisbaar in onze actieve gemeente."

8. Heb geduld en blijf volhouden, ook als het even tegenzit

Grote projecten kosten tijd. Dinxperlo adviseert: "Geduld en overleg met alle betrokkenen is erg belangrijk." Haarlem – Goede Herderkerk vult aan: "Volg je overtuiging in het kiezen van concrete doelen. Durf door te tasten, combineer lef met nuchtere zakelijkheid. Zoek constructieve partners."

9. Denk groen / buiten je gebouw(en)

Opvallend was dat meerdere inzendingen aandacht geven aan de buitenruimte. PG Immanuel maakte van een parkeerplaats een buurttuin en investeerde daarin meer dan in de aanpassingen in het gebouw. In Krimpen aan den IJssel is de volgende stap samen met de burgerlijke overheid de buitenruimte aanpakken om zo één van hun doelstellingen – verbinding met de omgeving (het park) – meer gestalte te geven.

De kracht van samen

Deze 19 verhalen laten zien dat er geen standaardrecept is voor een succesvol kerkgebouwproject. Wel zijn er rode draden: een heldere visie, breed draagvlak, creatief denken, samenwerking, transparantie, geduld en vooral: de moed om te beginnen. Of je nu zonnepanelen wilt plaatsen, je gebouw wilt verduurzamen, nieuwe partners zoekt of je gemeente wilt laten groeien – de ervaringen van deze 19 gemeenten bewijzen dat veel mogelijk is. De sleutel ligt in samen optrekken, van elkaar leren en vooral: gewoon beginnen.

Zo maken wij ons sterk voor jouw kerkbeheer

VKB
kerkrentmeesters

Advisering en collectieve diensten

Kennisbank

VKB App

VKB Academy

VKB Partnernetwerk

Podcastserie Collectieve Wijsheid

Magazine

Samen op reis als pionier

www.kerkrentmeester.nl

ADMINISTRATIE VOOR KERKEN

Uw administratie altijd tijdig, nauwkeurig en toekomstgericht geregeld!

Scan de QR-code om meer te lezen of een online kennismaking te plannen:

Beheer uw graven in de cloud

Modulaire online applicatie met o.a. relatiebeheer, sjablonen voor documenten zoals aktes, digitale plattegronden, en een app.

HTA Software

+31 30 227 3333 · info@hta.nl hta.nl/bam

Hoe verzekert u de viering van het samenkomen?

Elke kerk heeft een unieke betekenis. Stilte en reflectie gaan er hand in hand met vreugde en vieren. Zo'n plek waar de ziel thuiskomt is onvervangbaar. Maar niet onverzekerbaar, want met de specialistische kennis van Donatus wordt de herbouwwaarde van uw kerk nauwkeurig getaxeerd en verzekerd. Daarbij kunt u rekenen op deskundig preventieadvies. In geval van schade treden we daadkrachtig op en nemen we u veel werk uit handen. Zo blijft uw kerk verzekerd van een toekomst waar ook volgende generaties van kunnen genieten.

Nieuwsgierig? Ontdek meer op www.donatus.nl

donatus
verzekert kerken en monumenten

In gesprek over je kerkgebouw

Veel gemeenten hebben één of meerdere kerkgebouwen in bezit – vaak een zegen, soms ook een zorg. Hoe breng je zorgen of kansen rondom het gebouw ter sprake? En waar ligt de speelruimte voor jullie kerkgebouw, nu en in de toekomst?

De vragen zijn bedoeld als kapstok voor het gesprek binnen het college én de bredere kerkenraad, met als doel om samen te komen tot een gedragen en toekomstgerichte visie op het gebouw. Ze sluiten aan bij het denkkader Speelruimte gezocht (generale synode, november 2022).

Welke betekenis willen wij dat ons kerkgebouw uitstraalt als plaats van ontmoeting tussen God en mensen?

*Kerkelijk
(Theologisch)*

Hoe verhouden onze theologische overtuigingen zich tot het gebruik en de inrichting van het gebouw?

*Liturgisch
(Kerkelijk praktisch)*

Welke aanpassingen zijn er nodig zodat de inrichting van het gebouw aansluit bij hoe we - nu én straks - erediensten en kerkelijke activiteiten houden?

Hoe kunnen we het kerkgebouw zo inrichten dat het een 'passende jas' is voor onze gemeente, ook bij fluctuerende bezoekersaantallen?

Herkenningspunt, cultureel monument of buurtbaken?

Welke rol speelt ons kerkgebouw in de omgeving?

Hoe zetten we onze ruimtes in als ontmoetingsplek voor maatschappelijke en culturele activiteiten?

Hoe vergroten we de betrokkenheid van de lokale gemeenschap bij de instandhouding van ons gebouw?

Hoe ziet onze gemeente er over 10-20 jaar uit?

Welke consequenties heeft dat voor het gebruik en beheer van het kerkgebouw?

Toekomst

Welke creatieve oplossingen (nieuwe functies, samenwerkingen, etcetera) voor het bestendigen van het kerkgebouw zijn er te bedenken?

Bestel hier:

Kerkblik

VKB Kerkrentmeesters ontwikkelde voor het gesprek met gemeentelieden en bezoekers van het kerkgebouw het 'Kerkblik'. Ook goed in te zetten tijdens bijeenkomsten als Open Monumentendag om bezoekers met prikkelende vragen bij het gebouw te betrekken.

Vijf tips bij

Het kerkgebouw als kloppend hart van de wijk

De metamorfose van de Fonteinkerk in Krimpen aan de IJssel is een schoolvoorbeeld van hoe een kerkgebouw kan uitgroeien tot het kloppend hart van de wijk. De aanpak van deze gemeente, bekroond met de tweede prijs van de VKB-MercerMarsh Award 2025, biedt waardevolle lessen voor kerkrentmeesters die hun eigen kerk willen vernieuwen of toekomstbestendig maken. Hieronder vijf tips, gebaseerd op een gesprek met Derk-Jan Raven en Cees Paul over de ervaringen van de Fonteinkerk, waarmee elk college van kerkrentmeesters direct aan de slag kan.

TEKST JOOST SCHELLING BEELD WILLEM JAN DE BRUIN FOTOGRAFIE

1

Zet communicatie en participatie centraal

Vanaf het eerste moment werden gemeentelieden actief betrokken bij de plannen voor de verbouwing en fusie. Door regelmatig te communiceren – bijvoorbeeld met maandelijkse filmpjes via de kerk-app en interactieve sessies met de architect – bleef iedereen op de hoogte en kon men eigen wensen en ideeën inbrengen. Transparantie over wat wel en niet mogelijk was, zorgde voor begrip en draagvlak. Maak van communicatie geen bijzaak, maar een vast onderdeel van het proces: zo creëer je eigenaarschap en voorkom je weerstand.

3

Maak multifunctionaliteit mogelijk

Flexibele zalen, een goed uitgeruste keuken en slimme inrichting zorgen ervoor dat de Fonteinkerk geschikt is voor uiteenlopende activiteiten: van taallessen voor nieuwkomers tot jeugdclubs, seniorenmiddagen, concerten en verhuur aan externe partijen. Door multifunctionaliteit centraal te stellen, wordt het gebouw intensief gebruikt en blijft het relevant voor verschillende doelgroepen. Kijk kritisch naar de indeling en faciliteiten van je kerkgebouw: waar kun je met eenvoudige aanpassingen meer mogelijk maken?

2

Ontwerp voor openheid en gastvrijheid

De Fonteinkerk koos bewust voor een open, lichte ontmoetingsruimte met zicht op het park en de fontein. De ontvangsthal is ruim en uitnodigend, met altijd iemand aanwezig om bezoekers welkom te heten. Dit open karakter – zowel letterlijk als figuurlijk – verlaagt de drempel om binnen te stappen en bevordert ontmoeting. Denk bij (ver)bouwplannen na over hoe het gebouw uitnodigend kan zijn voor iedereen, niet alleen voor vaste kerkgangers.

4

Zoek actief verbinding met de wijk

De Fonteinkerk is niet alleen een huis voor de gemeente, maar ook een plek waar wijkbewoners zich welkom voelen. Door samen te werken met de burgerlijke gemeente en initiatieven te organiseren zoals gezamenlijke maaltijden en een pluktuin aan het water, wordt de kerk een ontmoetingsplek voor iedereen. Zet als college in op samenwerking met lokale partners en zoek naar manieren om de deuren letterlijk en figuurlijk open te zetten voor de buurt.

5

Zorg voor zichtbaar en benaderbaar leiderschap

Een doorslaggevende succesfactor bij de Fonteinkerk was de zichtbaarheid en benaderbaarheid van de projectleiders en kerkenraadsleden. Iedereen wist wie er betrokken waren en kon altijd terecht met vragen of ideeën. Dit voorkwam dat het project een 'achterkamertjesproces' werd en versterkte het gevoel dat het echt een gezamenlijk traject was. Investeer als college in zichtbare aanwezigheid en openheid: zo bouw je vertrouwen en draagvlak op.

Lees hier een uitgebreid interview met Derk-Jan en Cees

De eerste stap

De vernieuwing van de Fonteinkerk laat zien dat een kerkgebouw veel meer kan zijn dan een plek voor de zondagse eredienst. Het kan uitgroeien tot een huis voor de hele wijk, waar ontmoeting en verbinding centraal staan. Welke stap zou (j)oúw college als eerste willen zetten om de kerk (weer) het hart van de gemeenschap te maken?

Waardevolle lessen

Kansen voor het kerkgebouw

Tijdens het congres 'Kansen voor het kerkgebouw' presenteerden diverse partijen inspirerende concepten voor toekomstgericht gebruik van het kerkgebouw. Door te visualiseren welke plek je gebouw in een (geloofs)gemeenschap heeft, opende zich zo nieuwe perspectieven voor de aanwezigen.

TEKST BART DE JONG **BEELD** JOOST SCHELLING

Schattingen lopen uiteen, maar de kans is aanzienlijk dat in de komende 10 jaar, zonder ingrijpen, 500-750 van de protestantse kerkgebouwen zouden kunnen sluiten. Wat betekent dit verlies van deze vierplekken voor de kerkelijke en maatschappelijke presentie in stad of land? Overzien we wat we kwijtraken aan geschikte locaties voor nabuurschap, vindplaatsen van geloof, hoop en liefde? Hoe kun je zorgen dat een kerkgebouw van blijvende betekenis is voor de samenleving? Die vragen stonden centraal tijdens het congres 'Kansen voor het Kerkgebouw'. In dit artikel delen we een bescheiden selectie praktijkverhalen, die tijdens het congres aan bod zijn geweest en die voor elke kerkrentmeester een waardevolle bron van inspiratie kunnen zijn.

Nieuw concept, nieuwe rechtspersoon?

In een eerder artikel van kerkbeheer hebben we erop gewezen dat een stichting vormen of de rechtspersoonlijkheid wijzigen niet zomaar een oplossing is voor een probleem dat veel kerken ervaren; verminderde bestuurskracht, geen geld vooronderhoud, etcetera. Buurtbakens Haarlem heeft ook een zoektocht ervaren naar passende rechtsvormen en Assen Bloeit is een stichting. Bij het realiseren van een nieuw concept (vanwege nieuwe verbindingen die zijn aangegaan) kan de vraag over een passende beheer- en rechtsvorm dus gaan spelen als vraagstuk. Kijk op de kennisbank voor meer informatie over het vormen van een (exploitatie/vrienden) stichting (zie: www.kerkrentmeester.nl/stichting/).

Heilige Huisjes: het belang van de eerste kop koffie

In verbinding komen is belangrijk, maar hoe pak je dat aan? Tijdens de aftrap van het congres maakte Sander Ummelen het belang van de eerste kop koffie duidelijk. Leer je omgeving kennen als kerk en sta open voor samenwerking. Hij illustreerde dit aan de hand van het project Heilige Huisjes, een terugkerend festival verspreid over tientallen gebedslocaties in Rotterdam waar hij met De Kerkvernieuwers mede de verantwoordelijkheid voor draagt. Nu is het een groot festival met tientallen betrokken artiesten, kunstenaars en geloofsgemeenschappen, maar het is begonnen met een enthousiaste ambtenaar die een kop koffie is gaan drinken als eerste contactlegging met kerken en gebedshuizen. Een duidelijke oproep om in de benen te komen en aan de slag te gaan! Dat kunst en cultuur kunnen helpen om verbinding te leggen rond je kerkgebouw bleek al eerder uit het inspirerende voorbeeld van de Grote kerk in Goes (scan de QR-code om het artikel te lezen).

Ga naar
het artikel

Assen Bloeit: begin bij de ander

Assen Bloeit verwelkomt iedere bezoeker of geïnteresseerde met de boodschap: 'Heb je zin om mee te doen?' Door deze benadering zijn er inmiddels verschillende teams gevormd die samen werken rond hun passie (een klusteam, een kookteam, een communicatieteam etc.). Op alle weekdagen is Assen Bloeit geopend en vinden er activiteiten plaats. Twee keer per week is er een maaltijd. De stichting Assen Bloeit is eigenaar van het kerkgebouw en verhuurt dit aan verschillende geloofsgemeenschappen. De website geeft een goede indruk van de bloei die dit initiatief Assen heeft opgeleverd (zie: www.assenbloeit.nl).

"Welke rol en functie kan ons gebouw hebben in de buurt of de wijk?"

Buurtbakens Haarlem: experimenteer in het klein

Het project Buurtbakens Haarlem startte met visievorming; welke rol en functie kan ons gebouw hebben in de buurt of de wijk? Zeven kerken gingen deze uitdaging aan om met hun kerkgebouw present te zijn in een Haarlemse stadswijk. Er was vooraf dus geen alomvattend masterplan! In hun presentatie deelden ze iets van de toegepaste werkwijze en stappen. Bijvoorbeeld: start eerst een werkgroep, liefst met buurtbewoners en begin klein. Of: Deel je verzamelde ideeën ook met bewoners en organisaties uit de buurt. Hun advies is ook om de uitvoering in het begin klein te houden: organiseer een burendag, gezamenlijke maaltijd, gebruik je gebouw als stemlokaal, voor een buurtconcert, of start met samen zorgen voor een moestuin. En verbind je vervolgens in deze kleine acties actief met alle betrokkenen.

Pelgrimkerk Haarlem: Een leefgemeenschap of community ontwikkelen

Een idee kan gaandeweg groter groeien. Zo bleek tijdens het congres uit het voorbeeld van de Pelgrimkerk in Haarlem. Uit het verlangen om een ontmoetingsplek voor een (groeierende) wijk te realiseren ontstond het idee om een leefgemeenschap te ontwikkelen. Terwijl er stapsgewijs gewerkt wordt aan de ontwikkeling hiervan, is er al wel gestart met het vie-

ren van getijdengebeden. Het voorbeeld van de Pelgrimkerk staat niet op zichzelf. In de afgelopen jaren ontstonden er op meerdere plekken nieuwe leefgemeenschappen. Dit voorjaar bezochten we Nij Abdij (zie: www.kerkrentmeester.nl/lessen-uit-nij-abdij/). In Leeuwarden timmert het Stadsklooster aan de weg. Om te voorzien in een groeiende behoefte om op een nieuwe manier communities te bouwen ontwikkelde de vereniging religieuze leefgemeenschappen SCHOOL (Samen Gemeenten Helpen Opbouwen en Ontwikkelen, zie: www.veniventus.nl/school); meerdere leerlijnen voor mensen of groepen die overwegen een leefgemeenschap te stichten of erin toe te treden.

Kijk bij het maken van beleid naar de lange termijn

Om te komen tot een goed concept is het van belang dat je als gemeente goed nadent over je missie en visie en de bereidheid hebt om niet alleen te blijven denken vanuit de toekomst van de bestaande geloofsgemeenschap. Door vanuit onderliggende waarden vast te stellen hoe je met je omgeving van betekenis kunt zijn, kun je iets toevoegen aan je kerkgebouw en nadenken over verschillende fasen. Je kunt dan recht doen aan de waarde van 'het oude', maar daarnaast ook ruim baan maken voor nieuwe gemeenschappen. Lees ook de ervaringen van Joost van den Berge in Sebaldeburen waar een pioniersplek en een bestaande kerkelijke gemeente elkaar versterken (zie: www.kerkrentmeester.nl/app/uploads/2024/04/Kerkbeheer_2_2024_Vijf_tips.pdf).

Contact met VKB Kerkrentmeesters

Ideeën over de toekomst van kerkgebouwen? Een adviesgesprek om te kijken wat er met jouw kerkgebouw mogelijk is? Neem dan contact met ons op. Kijk op: www.kerkrentmeester.nl/contact.

De stelling

Meer mensen (her)ontdekken het geloof. Daarom is behoud van kerkgebouwen cruciaal

VKB
kerkrentmeesters
stelling

"In deze tijd van verwarring, zinloosheid en angst zijn veel mensen op zoek naar wat echt waarde en toekomst heeft. Het is belangrijk dat we als kerk daarop inspelen."

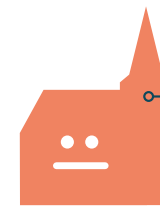
"De leegloop zal onverminderd doorgaan. Kerkgebouwen worden daardoor overbodig."

"Het kerkgebouw is de spiegel van de kerkgeschiedenis."

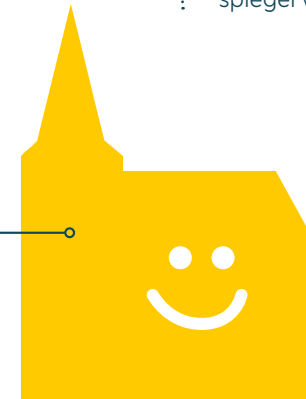

"Cruciaal vind ik het verkeerde woord. Het is belangrijker dat de samenkomsten te vinden zijn en een warm en welkom gevoel geven."

33%

67%

"Het behoud is wel belangrijk, maar wie gaat dat betalen? De kerkelijke of de burgerlijke gemeente? Iedereen heeft baat bij een plek waar men terecht kan om zich spiritueel te uiten."

"Een kerk die mooi is van buiten, maar van binnen maar voor 5% gevuld is, is geen goede representatie."

VKB over behoud van kerkgebouwen

Hoewel een derde het niet eens was met deze stelling, bleek bij bestudering van de reacties, dat men vooral moeite had met de logische gevolgtrekking tussen gebouw en gemeenschap. Het behoud van het kerkgebouw behoeft daarvoor niet cruciaal te zijn. Maar dat betekende ook dat iedereen de waarde van het kerkgebouw, als vindplaats van een geloofsgemeenschap, als behoud van ons religieus erfgoed en als een vingerwijzing naar het hogere, daarmee erkent. Voorstanders geven daarbij aan dat juist dit soort plekken in onze tijd schaars worden, en in een tijd vol van onrust en grote zorgen ook een baken van hoop en inspiratie kan zijn. En juist daar lijken deze herontdekkers van het geloof naar op zoek. Maar wat vinden ze daar dan, als de deur van deze plekken voor hen opengaan? Een terechte vraag die door de tegenstanders van deze stelling wordt opgeworpen. Als 20 mensen daar verpieterd zitten, wat voor aantrekking gaat daar dan vanuit? Kun je dan niet beter hen uitnodigen in de gymzaal waar 250 gelovigen samenkomen?

Als de voorspellingen uitkomen, dan zullen tussen nu en 2035 minstens 500 protestantse gebouwen worden afgestoten. Dat betekent een kwart minder fysieke ontmoetingsplaatsen, maar ook een kwart minder presentie van de kerk in wijken, buurten en dorpen. Laten we dat gebeuren, of moet er juist extra aandacht en middelen naar toe? De VKB is juist dit vraagstuk bij het GCB en de dienstenorganisatie aan het adresseren. We hopen daar na de zomer meer over te kunnen melden.

Wat vind jij?

Praat ook mee over de stelling in de app van de VKB.

De stelling voor de volgende editie van Kerkbeheer is:

"De kerk die spaart voor later, mist de oogst vandaag."

Heb je de VKB App nog niet gedownload? Scan de QR-code, installeer de app en meld je aan.

**"En bovenal,
kleed u in de
liefde, dat is de
band die u tot
een volmaakte
eenheid maakt."**

Kolossenzen 3:14

Kom binnen! kijk rond bij de Martinikerk in Sneek

De Martinikerk in Sneek is al eeuwenlang het kloppend hart van de stad en haar geloofsgemeenschap. Maar om relevant te blijven in deze tijd, is het noodzakelijk om te blijven vernieuwen. De recente verbouwing en herinrichting van deze monumentale kerk laten zien hoe historie, duurzaamheid en multifunctionaliteit hand in hand kunnen gaan en biedt inspiratie voor kerkrentmeesters in heel Nederland.

De Protestantse Gemeente Sneek koos na een fusie tussen de gereformeerde- en hervormde gemeente bewust voor één gebouw om de verbinding te bevorderen. "Als gemeente moesten we krimpen, maar we zijn gaan bouwen," merkt Tjeerd van der Kooi, voorzitter van de bouwcommissie, op. Tijdens dit proces stond openheid centraal. "Er is veel gebruik gemaakt van grote zichtlijnen," gaat Tjeerd verder, "om zoveel mogelijk van het oude zichtbaar te laten." In de jaren 30 van de vorige eeuw is door de burgerlijke en kerkelijke gemeente opdracht gegeven om een lijnenspel in de openbare ruimte aan te brengen door de kerkelijke ruimte, samenkomend op de plaats van de preekstoel.

Respect voor het historisch karakter

In de kerkzaal is een deel van de banken vervangen door comfortabele stoelen, zodat de ruimte flexibeler is in gebruik. Ook is er geïnvesteerd in de verbetering van technische systemen. Bij alle aanpassingen is het historische karakter van de Martinikerk gerespecteerd. De monumentale preekstoel uit 1626, het imposante Arp Schnitger orgel en de karakteristieke kroonluchters zijn behouden gebleven en vormen samen met het hoge gewelf het unieke decor van de vernieuwde kerk. Daarnaast zijn oude grafzerken juist weer zichtbaar gemaakt.

Multifunctionele aanbouw

De grootste blikvanger is echter de multifunctionele aanbouw die is gerealiseerd op de plaats van de voormalige kosterswoning. Alle verbindingen van deze aanbouw met het eeuwenoude kerkgebouw zijn uitgevoerd in glas, zodat het monument niet aan het zicht wordt onttrokken. Het biedt alle moderne faciliteiten die nodig zijn, zoals een keuken, sanitair en een ruime vergaderzaal. Zo is de Martinikerk niet alleen op zondag, maar ook doordeweeks een plek van ontmoeting, bezinning en inspiratie. "We wilden niet alleen een kerk zijn in de stad, maar ook voor de stad," legt voorzitter van het college van kerkrentmeesters Berend Mooibroek uit. "De Martinikerk is door deze aanbouw niet alleen een huis van gebed, maar ook een plek voor lezingen, concerten, ex-

posities en sociale initiatieven." Tegelijk is de aanbouw ook de verbinding tussen alle verschillende ruimtes: het kerkelijk bureau, dat in de monumentale klokkentoren naast de kerk is gevestigd, de kerkenraadskamer, de kleinere zaal in het koor van de kerk, een jeugdhonk. "We noemen het daarom ook wel de Voorhof," zegt Tjeerd met een lach.

Een nieuwe eenheid

Dat het gebouw niet alleen verbindend is, maar ook voor verbinding zorgt is inmiddels wel gebleken. "De gemeente bruist," vertelt Berend. "Na de fusie zijn gelukkig weinig mensen afgehaakt. Ik zou nu zelfs niet meer kunnen zeggen wie er voorheen hervormd was, of gereformeerd. Er is een nieuwe eenheid ontstaan." Dit komt ook tot uiting in het grote aantal vrijwilligers waar de gemeente op kan rekenen. Berend: "Als je een leuke omgeving creëert, vinden mensen het leuk om te helpen, dan maken ze daar tijd voor vrij. In de renovatie- en bouwperiode is onder andere een groep vrijwilligers ontstaan die destijds veel werk heeft verricht door voorbereidend werk voor de aannemer te doen en die nu nog steeds kleine werken uitvoert. Daar zijn we ontzettend blij mee, het zorgt voor verbinding, samenwerking en veel onderlinge nieuwe contacten."

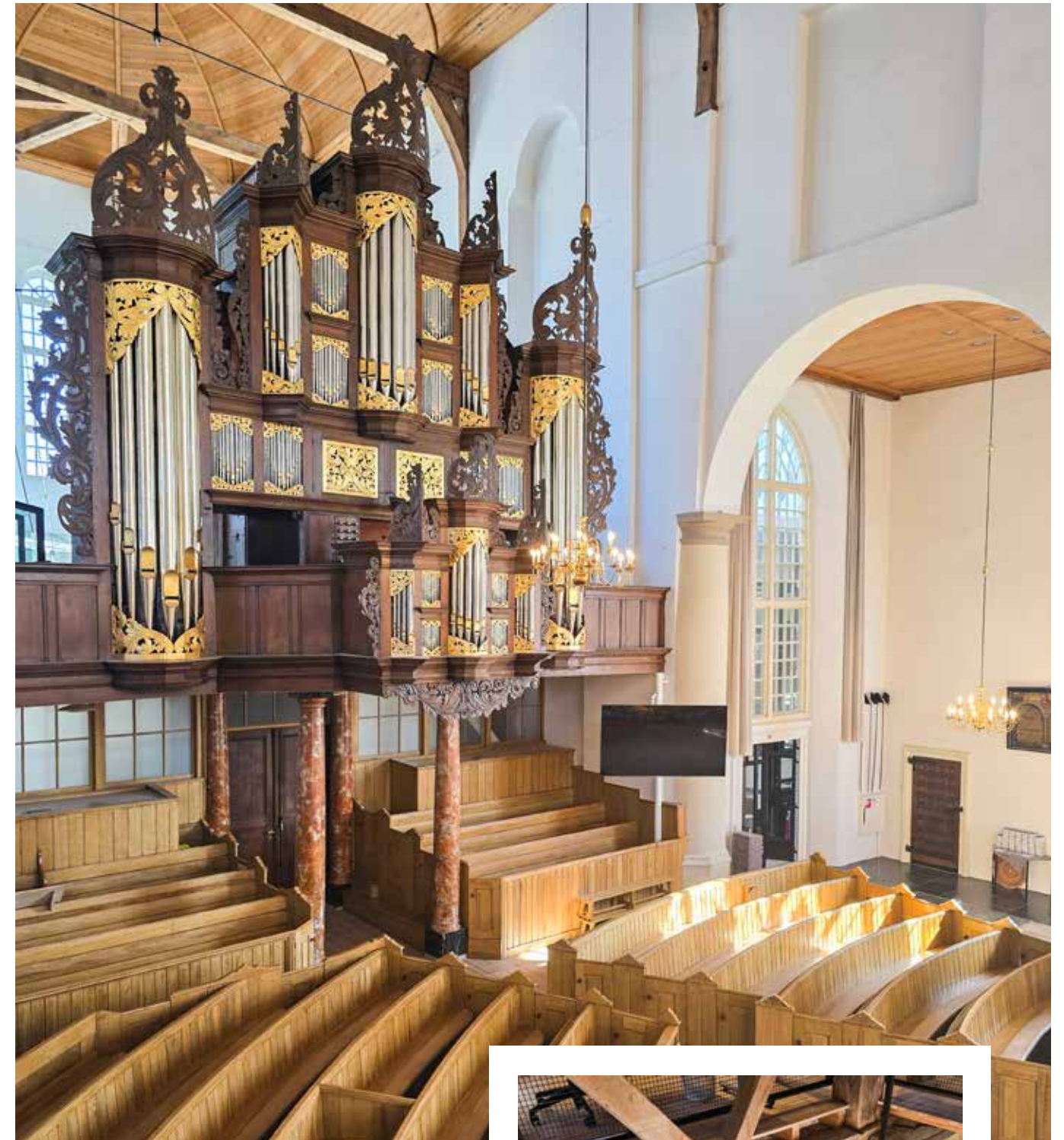
"De gemeente bruist. Er is een nieuwe eenheid ontstaan."

Duurzaamheid

Tijdens de verbouwing lag er ook een grote nadruk op duurzaamheid. Tijdens de verbouwing zijn vloerisolatie en vloerverwarming aangebracht, wat het comfort voor bezoekers vergroot en de energierekening verlaagt. Op het nieuwe dak liggen zonnepanelen, warmtepompen en een ander deel is voorzien van een groen sedumdak. In de zaal in het koor van de kerk is een omgekeerd gewelf aangebracht, opnieuw met glazen verbindingen, zodat de ruimte veel gemakkelijker te verwarmen is en geluidstechnisch een aparte ruimte vormt van de kerkzaal. In het omgekeerde gewelf zijn onzichtbaar voor bezoekers de benodigde systemen voor duurzaamheid weggewerkt.

Durf te investeren in comfort, duurzaamheid en multifunctionaliteit

De Martinikerk in Sneek laat zien dat een monumentaal kerkgebouw niet vast hoeft te roesten in het verleden. Door te investeren in comfort, duurzaamheid en multifunctionaliteit, blijft de kerk een bron van inspiratie en ontmoeting voor generaties.

Do's & don'ts

Verduurzaming én vitalisering van je kerkgebouw

In Ridderkerk-Bolnes werd het kerkgebouw niet alleen energiezuinig, maar ook sociaal vitaal gemaakt. Wat kun je als kerkrentmeester leren van de winnaar van de derde prijs bij de VKB-MercerMarsh Award 2025?

TEKST WILNANDA HUKOM BEELD WILLEM JAN DE BRUIN FOTOGRAFIE

Do's

Begin met de basis

Voordat je investeert in grote systemen zoals warmtepompen of zonne-energie, moet de basis op orde zijn. In Ridderkerk-Bolnes werd eerst het glas vervangen en de kruipruimtes geïsoleerd. Vervolgens zijn alle lampen vervangen door energiezuinige ledverlichting. Door eerst de energievraag omlaag te brengen, worden latere investeringen effectiever én goedkoper.

Betrek vrijwilligers actief

Gebruik de vakkennis binnen je gemeente. In Ridderkerk deden (gepensioneerde) gemeenteleden het merendeel van het werk zelf, van technische klussen tot het beheer. Dat bespaart enorm én vergroot de betrokkenheid. Belangrijk daarbij is wel de vrijwilligers waardering te geven voor het werk dat zij doen. Hierdoor, en door goede begeleiding en communicatie, voelen zij zich mede-eigenaar van het succes.

Investeer in slim gebouwbeheer

Dankzij domotica en slimme thermostaten kan vanuit huis de verwarming per zaal geregeld worden. Praktisch én energiebesparend: de verwarming staat niet langer aan dan noodzakelijk en doordat het niet op locatie geregeld hoeft te worden is de belasting voor de vrijwilliger veel minder groot.

Zet in op multifunctioneel gebruik

In Ridderkerk-Bolnes wordt de kerk nu intensief gebruikt door wijkorganisaties én een tweede geloofsgemeente. De verhuurinkomsten zijn inmiddels net zo hoog als de vrijwillige bijdragen, terwijl de energiekosten hiervoor geen belemmering meer zijn. Hierdoor is het gebouw niet alleen financieel klaar voor de toekomst, maar ook een plek van verbinding met de buurt.

Don'ts

Denken dat je alles zelf weet

Schakel op tijd een energieadviseur in. Misschien zijn er mogelijkheden waar je zelf nog niet aan had gedacht. En zonder deskundig advies loop je het risico verkeerde keuzes te maken of subsidies mis te lopen.

Investerings niet goed doorrekenen

Neem de tijd om goed over investeringen na te denken: is het haalbaar en rendabel? Energieopslag klinkt bijvoorbeeld mooi, maar is momenteel nog heel kostbaar.

Kennis bij één persoon beleggen

Slimme technieken zijn handig, maar kwetsbaar als één vrijwilliger alles weet. Zorg voor overdraagbare systemen en duidelijke handleidingen, zodat taken gemakkelijk kunnen worden overgenomen als dat nodig is. Denk daarbij ook aan de toekomst. Nieuwe installaties vragen onderhoud. En wie beheert het systeem over 5 of 10 jaar?

Alleen vertrouwen op incidentele subsidies

Subsidies zijn een mooie start van een verduurzamingstraject, maar structurele inkomsten uit verhuur of co-gebruik zijn cruciaal voor de lange termijn. Maak hiervoor een duurzaam exploitatieplan.

Te lang wachten

Wacht niet tot je kerkgebouw al een financiële last wordt. Begin op tijd met plannen maken, oriënteren en samenwerken, dan is er veel meer mogelijk.

Tip

Meer weten?

Wil je meer leren van dit verhaal? Scan de QR-code en lees een uitgebreid interview met de voorzitter van het college van kerkrentmeesters Jan Luijendijk en penningmeester Joost Trouw over dit project.

Of beluister Podcast #31 met alle winnaars van de VKB-MercerMarsh Award 2025 via www.kerkrentmeester.nl/podcast.

schaapsound

Grote Kerk Nijkerk
LED DISPLAYS, KERK-TV EN GELUID
DRAADLOZE BEDIENING VAN GELUID EN KERK-TV

KERKGELUIDSINSTALLATIES | PRESENTATIE/KERKTV
 AKOESTIEK | NETWERK/WIFI | VERLICHTING | DOMOTICA

Zwolle | Ridderkerk | Roermond
www.schaapsound.nl

Eervolle vermeldingen

Niet alle inspirerende initiatieven eindigen op het podium, maar sommige verdienen wél een spotlight. We lichten hier twee projecten uit, die een eervolle vermelding ontvingen bij de VKB-MercerMarsh Award 2025. Ze laten zien hoe je met creativiteit, betrokkenheid en doorzettingsvermogen je kerkgebouw nieuw leven inblaast.

Koningskerk Rotterdam

De Rotterdamse Koningskerk verdient een eervolle vermelding vanwege haar toekomstgerichte visie en de omvangrijke investering in het kerkgebouw. De uitbreiding met een extra zaal en een moderne keuken is een doordachte keuze, waarmee de kerk inspeelt op de behoeften van haar omgeving. Met speciale aandacht voor jeugd en wijkbewoners is het gelukt om het bereik van de kerkelijke activiteiten aanzienlijk te vergroten. Het aantal deelnemers aan onder meer gezamenlijke maaltijden is hierdoor gestegen, wat de onderlinge verbondenheid versterkt.

De jury spreekt haar waardering uit voor de professionele aanpak, de betrokkenheid van vrijwilligers en het vermogen om diverse doelgroepen te betrekken. Mooi is ook de wijze waarop de jeugd via een apart gerealiseerd tuinhuisje zijn eigen plek heeft gekregen. De Koningskerk laat zien hoe investeren in faciliteiten kan bijdragen aan een levendige, gastvrije gemeenschap, en biedt daarmee een inspirerend voorbeeld voor andere gemeenten die hun rol in de wijk willen versterken.

Immanuel Haarlem-Noord

De inzending van Pinkstergemeente Immanuel uit Haarlem-Noord valt op door de doordachte investering in de buitenruimte rondom het kerkgebouw. Door het project Buurtbakens, waarin diverse Haarlemse kerken samen optrekken met maatschappelijke organisaties als het Leger des Heils en de lokale overheid, is een unieke verbinding tussen kerk en buurt gerealiseerd.

De inzending van Haarlem-Noord betrof één van de drie inzendingen vanuit Buurtbakens. De nieuw aangelegde tuin van Pinkstergemeente Immanuel fungeert als laagdrempelige ontmoetingsplek en vormt een tastbaar instrument voor pastorale en maatschappelijke betrokkenheid. De wijze waarop vrijwilligers en buurtbewoners worden betrokken, getuigt van visie en daadkracht.

De jury ziet in deze aanpak een inspirerend voorbeeld voor andere gemeenten die hun maatschappelijke relevantie willen vergroten en de kwaliteit van hun buitenruimte willen versterken. Het project laat zien hoe samenwerking en openheid naar de wijk toe kunnen leiden tot een duurzame, gastvrije plek waar kerk en samenleving elkaar ontmoeten en versterken.

fjellet
 samenwerking op een hoger plan

Microsoft 365

Wij helpen je kerk digitaal samenwerken met Microsoft 365!

fjellet.nl/kb

Beluister onze podcast

Dé kennispodcast voor kerkrentmeesters en iedereen die zich met kerkbeheer bezighoudt.

Beluister de podcast via Spotify of onze website:
www.kerkrentmeester.nl/podcast

COLLECTIEVE WIJSHEID

CAREBEEK UW PARTNER VOOR EEN EIGENTIJDSE & TOEKOMSTGERICHTE KERK.

Carebeek is een ontwikkelaar in maatschappelijk vastgoed, waaronder zorgwoningen en kerken. Carebeek heeft diverse kerken aangekocht en in herontwikkeling naar zorgwoningen en in sommige gevallen inclusief een nieuw te bouwen (kleinere) kerkzaal. Onderstaand een drietal actuele kerklocaties in ontwikkeling / aanbouw.

Almelo, 42 senioren appartementen met ontmoetingsruimte.

Heerhugowaard, 42 zorgwoningen met dagbesteding in de kerk.

Waalwijk, 50 senioren appartementen met ontmoetingsruimte.

Wij gaan graag vrijblijvend in gesprek om de (on)mogelijkheden te bespreken als u nadenkt over verkoop en/of herontwikkeling van een locatie.

Om de liefde en verbinding op de locatie voort te zetten!

www.carebeek.nl - tel: 0318-693727

Metzler-orgel Groene of Willibrordkerk Oegstgeest

Het orgel in de Groene of Willibrordkerk te Oegstgeest werd in 1977 gebouwd door de firma Metzler Orgelbau AG te Dietikon, Zwitserland, met Willem Retze Talsma als adviseur. Het orgel bevat 375 orgelpijpen die afkomstig zijn uit het kleine orgel in de Oude Kerk te Amsterdam. Dit orgel werd omstreeks 1657 gebouwd door Hans Wolff Schonat met gebruikmaking van enkele registers uit het oude koororgel, dat in 1545 door Hendrik Niehoff en Jasper Jansz. was gebouwd. Een deel van deze pijpen is nog bespeeld door Jan Pieterszoon Sweelinck. Vanwege de uitzonderlijke cultuur-historische waarde van dit oude pijpwerk verleende het Rijk bij hoge uitzondering een subsidie van 45% op de bouwkosten van het nieuwe orgel.

Het orgel is vanaf 1996 met grote toewijding en deskundigheid onderhouden door de firma Henk van Eeken Orgel-maker te Herwijnen. Nadat er bij het aantreden van de heer Van Eeken corrosie in de historische loden pijpen was vastgesteld, is het orgel door zijn toedoen in 2003 betrokken bij Europese onderzoeksproject COLLAPSE (Corrosion of Lead and Lead-Tin Alloys of Organ Pipes in Europe).

Naar aanleiding van de uitkomsten van vervolgonderzoek (Fraunhofer Instituut en de Materialprüfungsanstalt (MPA) te Bremen) zijn in 2018 de gecorrodeerde loden pijpen van de Quint 3' en de Octaaf 2' van het Manuaal CO2-arm opgeslagen in de werkplaats te Herwijnen. Dit om de corrosie tot staan te brengen in afwachting van verder onderzoek.

Bij werkzaamheden in 2023 bleek inmiddels ook het tin-houdende Schonat-pijpwerk ernstig door corrosie aangetast. Vanwege verschil van inzicht over de instandhouding van dit pijpwerk hebben de Protestantse Gemeente Oegstgeest en Van Eeken afscheid van elkaar genomen. De Protestantse Gemeente Oegstgeest dankt Van Eeken voor al het goede werk wat hij vanaf 1996 voor haar heeft gedaan.

Inspiratie, ontmoeting en kennisdeling

VKB regiobijeenkomsten succes: meld je aan voor de najaarsronde

Samen sta je sterker. Die waarheid bevestigden de eerste reeks VKB regiobijeenkomsten in juni. De VKB-adviseurs genoten van de ontmoetingen met zo'n 150 kerkrentmeesters en andere relaties op vier plekken in het land. We zien uit naar de volgende ronde bijeenkomsten, in september en oktober.

Regiobijeenkomsten zijn avonden waarop we de tijd nemen om elkaar te ontmoeten. Het begint met een inspirerende presentatie vanuit de kerk waar we te gast zijn en wordt vervolgd met inhoudelijke workshops die voor levendige gesprekken zorgen. Adviseur Bert Oomen leidde de bijeenkomst op 17 juni in Purmerend: "Het is erg mooi om met een contactpersoon uit de regio zo'n bijeenkomst voor te bereiden. Ik was onder de indruk van de organisatie daar. Het is opvallend hoeveel behoefte er is aan ontmoeting rondom actuele vraagstukken." Jetze Kempenaar, de VKB-adviseur die de avond in Doorn leidde: "Uiteindelijk zijn het de kerkrentmeesters die met hun passie voor kerkbeheer de toon zetten. Tijdens de regiobij-

eenkomsten zien we hoeveel energie én creatieve oplossingen er ontstaan als je samen gaat nadenken. Bijvoorbeeld over hoe je kerk wilt nalaten aan volgende generaties. Dat is misschien wel de belangrijkste vraag van deze tijd: hoe richt je kerkbeheer zo in dat de geloofsgemeenschap duurzaam blijft bestaan? We zien hoeveel positieve energie er kan ontstaan als kerken hier met een open blik en samen met jongeren mee aan de slag gaan. De regiobijeenkomsten maken dit soort gesprekken mogelijk."

Inmiddels zijn de data en locaties van regiobijeenkomsten in het najaar bekend. Voor de meeste bijeenkomsten kun je je al aanmelden. Deelname is gratis. Op www.kerkrentmeester.nl/regiobijeenkomst vind je praktische informatie, het programma en de link naar aanmeldformulieren. We ontmoeten je graag op één van de avonden.

Meld je aan voor de regiobijeenkomst

Datums en locaties

- Dinsdag 9 september: Overijssel/Flevoland (De Overkant, Dalfsen)
- Maandag 15 september: Gelderland Zuid & Oost (Ontmoetingskerk, Dieren)
- Donderdag 25 september: Zuid-Holland Noord (De Open Hof, Voorburg)
- Dinsdag 30 september: Delta (Ichtus, Bruinisse)
- Donderdag 2 oktober: Groningen/Drenthe (Gorechthuis, Haren)
- Dinsdag 28 oktober: Veluwe (De Schakel, Nijkerk)
- In Friesland worden, net als voorgaande jaren, vier bijeenkomsten georganiseerd. Data en locaties volgen in september.

KLAAR VOOR DE TOEKOMST

- Restauratie
- Verduurzaming
- Renovatie
- Vastgoed onderhoud
- Herbestemming

LAKERVELD.NL

Download de VKB App

Onze app is hét platform om vragen en kennis te delen met collega-kerkrentmeesters uit het hele land. Samen staan we sterk voor de kerk. Ook verschijnen regelmatig interessante artikelen, berichten en stellingen in de app. En natuurlijk ben je altijd als eerste op de hoogte van het laatste nieuws.

Meer informatie vind je op onze website:
www.kerkrentmeester.nl/vkb-app

al meer dan
2400
 app-gebruikers

Scan om te downloaden

GELD NODIG VOOR VERBOUWING OF VERDUURZAMING?

Bij Stichting Kerkelijk Geldbeheer kennen we de kerkelijke markt als geen ander! Veel kerkelijke gemeenten hebben dit al ervaren en hebben hun financiering tot volle tevredenheid bij SKG ondergebracht.

SKG biedt u:

- ✚ diverse financieringsmogelijkheden
- ✚ gunstige rentetarieven
- ✚ passend advies voor uw kerkelijke gemeente

Vraag een vrijblijvend gesprek aan (0182) 58 80 00 of kijk voor meer informatie op skggouda.nl

Tim Vreugdenhil

Het is *hier* (g)een hotel

BEELD MARLOES VAN DOORN

De metafoor van een hotel wordt tegenwoordig veel gebruikt om iets te illustreren over de staat van onze samenleving. Ilya Leonard Pfeijffer schreef over Grand Hotel Europa. Ook Amsterdamse sociaal geografen gebruiken de term graag.

In een hotel heb je medewerkers en gasten. Er is weinig of geen sociale samenhang. In de ontbijtzaal doe je alsof je elkaar niet ziet. 'Hotel' staat symbool voor 'geen verbinding'. In een hotel is het ieder voor zich.

Het is te gemakkelijk om kerk en hotel tegenover elkaar te plaatsen. Ik zoek het liever in verbinding. In Amerika en Azië is het heel gebruikelijk om in een hotel te kerken. Veder kan het hotel iets van de kerk leren en omgekeerd. Het toffe aan een goed hotel (en goed heeft niets met duur te maken) is de klantgerichtheid. Je kunt snel in- en uitchecken. Je vindt gemakkelijk wat er te doen is en je kunt op elk gewenst moment een medewerker spreken.

Nog interessanter wordt het als je bedenkt dat een goed hotel mij laat vergeten dat ik er te gast ben. Op sommige plekken voel ik me meteen thuis. Magisch eigenlijk. Dat zou een kerk toch minstens zo goed moeten kunnen.

Intrigerend vind ik hoe Jezus de hemel als hotel beschrijft: in het huis

Tim Vreugdenhil is kerkvernieuwer en dominee van Citykerk Amsterdam (www.citykerk.amsterdam). Hij geeft voor de Protestantse Kerk Amsterdam invulling aan het ambt van stadspredikant. Meer horen van Tim? Beluister dan podcast #16 uit de serie Collectieve Wijsheid via www.kerkrentmeester.nl/podcast.

van Vader zijn veel kamers. Een beloftevolle uitspraak in zijn - collectieve - cultuur: er is daar echt een eigen plek voor jou. In een hotelsamenleving zou Hij zeggen: het huis van Vader heeft veel ruimtes en hoekjes waar je anderen ontmoeten kunt.

Ik heb er geen principiële probleem mee wanneer een kerkgebouw wordt herbestemd tot een hotel. Er bestaan zeer geslaagde voorbeelden. Maar kunnen we de rollen ook omdraaien? Een hotel, bijvoorbeeld in Amsterdam-Zuidoost, tot kerkverzamelgebouw ombouwen, zou de huisvestingsproblemen van menige Amsterdamse geloofsgemeenschap in één keer kunnen oplossen.

VKB partners

In deze rubriek laten we vier van de ruim 50 VKB partners aan het woord. Al onze partners vind je op: www.kerkrentmeester.nl/partners-adviseurs/

Donkey Mobile

Grote kans dat u ons al denkt te kennen: U denkt ons te kennen als ontwikkelaar van kerk-apps. Maar ziet u ook wat we het afgelopen jaar hebben toegevoegd? Wij blijven vernieuwen, elke dag. Als ontwikkelaar van meer dan 550 kerkapps én de VKB App weten we precies wat de moderne kerkrentmeester nodig heeft. Deze updates kwamen afgelopen jaar gratis beschikbaar voor al onze klanten, bovenop de bestaande functionaliteit:

Recente updates:

- LRP-synchronisatie (mei 2025): direct meldingen bij verhuizing of overlijden; sterke integratie met Actie Kerkbalans.
- Open groepen (maart 2025): directe toegang voor leden; eenvoudiger beheer en gegarandeerde betrokkenheid.
- Verbeterde collecte (juli 2024): makkelijker saldo opwaarderen—zorgt voor 10% meer giften bij bestaande kerken.
- Donkey Inspire 2.0 en Partner Portal (december 2024): automatische contentdistributie; ruim 300 kerken deden mee aan adventsleesplannen.
- Rijkere gesprekken (mei 2025): direct reageren en waarderen met een unieke betrokkenheidsbutton geïnspireerd door geloof, hoop en liefde.
- Vernieuwde agenda (november 2024): terugkerende evenementen makkelijk plannen en delen voor maximale betrokkenheid.
- Donkey Web (maart 2024): je kunt onze app nu ook via de computer of de laptop gebruiken, ideaal voor een oudere doelgroep!

Vanwege ruimtegebrek, breken we hier af. Er is echter meer en er komt nog veel meer. Maar de kernboodschap: Donkey Mobile blijft vernieuwen. Ontdek vandaag nog hoe onze kerk-app uw beheer versterkt én uw gemeente verbindt op: www.donkeymobile.net.

MonumentPlus

Jan Baas, eigenaar van MonumentPlus: "Ik denk mee in haalbare oplossingen betreffende onderhoud, restauratie en verduurzaming van meestal complexe monumentale gebouwen, waaronder kerken. Ik ontzorg het college van kerkrentmeesters door het (gezamenlijk) maken van plannen en deze vervolgens om te zetten in vergunnings- en subsidieaanvragen bij Rijk en Provincie. Na de toezegging van de subsidies volgt het organiseren van de daadwerkelijke uitvoering. Daarnaast kan ik de financiële en technische begeleiding van de onderhouds- en restauratiewerkzaamheden doen."

Het college van kerkrentmeesters bepaalt in hoeverre onderdelen van dit proces door het college zelf worden behartigd of worden uitbesteed.

Jan: "Ik ben uit eigen ervaring bekend met de context waarin het college van kerkrentmeesters zijn werk doet. Het werk van een kerkrentmeester, die vrijwilliger is, speelt zich af op het vlak van menselijke verhoudingen in de kerkelijke gemeente, de veelal beperkte financiële ruimte en het vinden van creatieve oplossingen om de benodigde financiële middelen te verkrijgen."

Met plezier kijkt Jan terug op de restauratie van de dorpskerk in Hoogblokland: "Nadat ik subsidie had aangevraagd en deze was toegekend, is het vakkundig gerestaureerd, waarbij gebruik is gemaakt van dezelfde materialen en technieken als toen de kerk gebouwd werd."

"Mijn restauratiehart heeft natuurlijk een voorkeur voor een restauratie die het origineel benadert, maar ik begrijp uiteraard dat dit in verband met de kosten niet altijd een optie is. Ik maak diverse kostenberekeningen en het is het college van kerkrentmeesters dat uiteindelijk de keuze maakt." Meer informatie: www.monumentplus.nl.

Dé Kerkenspecialist

Al 25 jaar dé specialist als het gaat om de inrichting van kerken in Nederland en daarbuiten. Met meer dan 100.000 geplaatste stoelen in uiteenlopende kerkgebouwen heeft Dé Kerkenspecialist, voorheen Offex Kerkinrichting, een solide reputatie opgebouwd als betrokken en deskundige partner voor kerkrentmeesters en beheerders. Of het nu gaat om het herinrichten van een historische kerk of het volledig uitrusten van een multifunctionele ruimte, Dé Kerkenspecialist denkt mee met oog voor esthetiek, comfort en duurzaamheid.

Elk project begint met luisteren: wat zijn de wensen, de functie van de ruimte en de stijl van het gebouw? Vanuit die basis ontstaat een maatwerkadvies dat verder gaat dan enkel het leveren van stoelen. Een recent voorbeeld is de succesvolle herinrichting van de Grote Kerk in Almelo. Eind mei mochten wij deze prachtige kerk verrijken met 350 nieuwe stoelen die niet alleen passen bij de uitstraling van het gebouw, maar ook bijdragen aan een flexibele en gastvrije opstelling. Het resultaat is een uitnodigende ruimte die klaar is voor vieringen en andere bijeenkomsten. Een ander fraai voorbeeld is de inrichting van De Verbinding in Spijkenisse. Waar men in Almelo heeft gekozen voor de multifunctionele Curvy van Casala, heeft men in Spijkenisse gekozen voor de comfortabele First Place-stoel met eenvoudige NEN-koppeling van Brunner.

Ook ontdekken welke stoelen voor u de juiste keuze zijn? Dé Kerkenspecialist, met een zeer ruim assortiment aan kerkstoelen, helpt u graag op weg naar de juiste oplossing. Dé Kerkenspecialist werkt met hoogwaardige merken, levert vakkundig maatwerk en staat bekend om zijn persoonlijke aanpak.

Bent u als kerkrentmeester op zoek naar een betrouwbare partner voor de (her)inrichting van uw kerkgebouw? Neem vrijblijvend contact met ons op. Samen maken we van uw kerk een ruimte die recht doet aan haar functie én toekomstbestendig is. Meer informatie: www.dekerkenspecialist.nl of www.kerkstoelen.nl.

BAVA Light Concepts

Kerkverlichting vraagt om een zorgvuldige balans tussen functionaliteit, sfeer en respect voor het historische karakter van het gebouw. Iedere kerk is uniek, met eigen architectuur, gebruiksfuncties en lichtbehoeften. Daarom is maatwerk essentieel.

Een goed lichtplan begint met advies op locatie. Onze lichtspecialisten analyseren bestaande verlichting, luisteren naar wensen van beheerders en bekijken technische mogelijkheden. Denk hierbij aan het verbeteren van leesbaarheid tijdens diensten, het uitlichten van architectonische details of het creëren van een warme, uitnodigende sfeer.

Op basis van dit advies ontwerpen wij een verlichtingsoplossing op maat. Daarbij houden we rekening met energie-efficiëntie, bediening (bijvoorbeeld via dimbare zones of app-sturing), duurzaamheid en minimale impact op het historische interieur.

De productie van onze armaturen vindt volledig plaats in Nederland. Dit garandeert hoge kwaliteit, korte lijnen en flexibiliteit in ontwerp en levering. We werken met hoogwaardige materialen en ontwikkelen indien nodig speciaal ontworpen armaturen die esthetisch aansluiten bij het karakter van de kerk.

Of het nu gaat om het restaureren van bestaande verlichting of het volledig vernieuwen van het lichtplan – wij leveren een totaaloplossing, van advies tot installatie. Zo zorgen we ervoor dat uw kerk niet alleen goed verlicht is, maar ook haar historische waarde behouden blijft. Meer informatie: www.bava.nl.

Verenigingsnieuws

Vernieuwde start

VKB Kerkrentmeesters begroet 9 nieuwe ledenraadsleden

Op zaterdag 14 juni heeft de ledenraad van VKB Kerkrentmeesters 9 nieuwe leden in haar midden mogen begroeten. Tijdens een feestelijke bijeenkomst, waarin ook van diverse oud-bestuurders afscheid genomen werd, werden de nieuwe leden voorgesteld en welkom geheten.

De volgende nieuwe ledenraadsleden maken de komende tijd deel uit van de ledenraad van de VKB. Allen waren op het moment van voordracht actieve leden van hun college van kerkrentmeesters ter plaatse. De nieuwe leden zijn:

1. Gerrit Barends – Regio Overijssel-Flevoland (59 jaar, ouderling-kerkrentmeester en voorzitter college van kerkrentmeesters Gereformeerde Kerk Urk)
2. Harry van Lohuizen – Regio Overijssel-Flevoland (69 jaar, ouderling-kerkrentmeester en penningmeester college van kerkrentmeesters Protestantse Gemeente Zwolle)
3. Mariëlle Mijnheer – Regio Veluwe (25 jaar, kerkrentmeester communicatie Hervormde Gemeente Heerde)
4. Rob Doorn – Regio Veluwe (48 jaar, ouderling-kerkrentmeester en voorzitter college van kerkrentmeesters Gereformeerde Kerk Zwartebroek)
5. Paul Keereweier – Regio Utrecht (62 jaar, penningmeester college van kerkrentmeesters Protestantse Gemeente Linschoten)

6. Ellen de Kroon-Bax – Regio Noord-Holland (54 jaar, ouderling-kerkrentmeester Gereformeerde Kerk Andijk)
7. Martijn de Graaff – Regio Zuid-Holland Noord (51 jaar, ouderling-kerkrentmeester Hervormd Gemeente Nieuwerkerk aan den IJssel)
8. Anja van der Pol – Regio Delta (63 jaar, ouderling-kerkrentmeester Protestantse Gemeente Nieuwland)
9. Kees Biesheuvel – Regio Delta (62 jaar, ouderling-kerkrentmeester en voorzitter college van kerkrentmeesters Protestantse Gemeente 'Onder de wieden' Hoek)

De nieuwe ledenraad van de VKB bestaat uit 2 vertegenwoordigers van de leden vanuit elke regio (11 regio's die samenvallen met de classicale indeling). Zij is het hoogste bestuurlijke orgaan van de vereniging en komt op zaterdag 1 november voor het eerst in de nieuwe samenstelling bijeen.

Vacatures

In de regio's Utrecht en Zuid-Holland Zuid is er nu nog een vacature. Mochten er kerkrentmeesters, in actieve dienst, of sinds kort gestopt, interesse hebben, dan kunnen ze op www.kerkrentmeester.nl/ledenraad meer informatie vinden of telefonisch contact opnemen met directeur Joost Schelling (06-31941961 of ledenraad@kerkrentmeester.nl).

Ledenraad neemt afscheid van grote groep oud-bestuurders

Op zaterdag 14 juni nam de ledenraad van VKB Kerkrentmeesters afscheid van een hele grote groep oud-bestuurders. Tijdens een feestelijke bijeenkomst sprak de voorzitter van de vereniging, Rik Buddenberg, waarderende woorden voor deze bestuurders uit. Een aantal van hen waren binnen de VKB en haar rechtsvoorgangers al decennia actief.

De volgende bestuurders werden voor hun inzet bedankt, omdat ze niet meer in de nieuwe ledenraad zullen terugkeren. Het ging om de bestuurders: Peter Simons, Hugo Crucq, Dirk-Jan Burger, Meike de Jong, Jan Riemersma, Henk Nijhoff, Gerrit Westerveld, Rein de Koning, Henk van der Wal, Kees van Ramshorst, Piet Dijkstra, Jan Verboom, Piet Veldhuizen, Jan Kooi, Luit Spijk, Ruud Holstvoogd, Ko Dieleman, Frans Goossen, Jan van der Sluis en Rob van der Wel. Zij kregen allen een prachtig beeldje met als thema 'Toekomst door samenwerken' en een zeer kleurrijk palet aan handgemaakte bonbons.

Voorzitter Rik Buddenberg memoreerde niet alleen hun toewijding en betrokkenheid, maar ook de markering van een tijdperk, dat nu met dit afscheid samenvalt. Met de verandering van de governance van de vereniging is namelijk ook besloten de afdelingen als bestuurlijke entiteiten op te heffen. Daarvoor in de plaats komen netwerken van regionale contactpersonen, maar zonder bestuurlijke activiteit in de regio. Een aantal bestuurders en ledenraadsleden die nu afscheid namen, gaan ook nog verder als regiocontactpersoon.

Samen sterk voor een relevant netwerk

Deze titel prijkt boven ons jaarverslag 2024. Een jaar van bestuurlijke transitie en inzet op (meer) verbinding met onze leden. Wij kijken terug op een goed en geslaagd jaar! Op zaterdag 14 juni werd dit ook door de ledenraad bekrachtigd en konden het jaarverslag 2024 en de financiële verantwoording ervan (jaarrekening 2024) worden vastgesteld en goedgekeurd. Tevens werd het bestuur over het gevoerde beleid decharge verleend. De belangrijkste resultaten zijn terug te zien in de infographic op pagina 39. Het complete jaarverslag en de jaarrekening zijn op onze website te lezen (www.kerkrentmeester.nl/vereniging/vkb-vereniging-en-anbi/). Daar vind je ook meer informatie over onze vereniging. Ook in 2025 bouwen we verder aan ons netwerk om jouw kerkbeheer daarmee zo goed mogelijk te versterken!

COLOFON

Kerkbeheer is het magazine van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer in de PKN (VKB). U vindt hier veel informatie over relevante onderwerpen voor kerkrentmeesters en over kerkbeheer. Ook fungeert het blad als orgaan van de VKB, als vereniging van bijna alle kerkrentmeesters binnen de Protestantse Kerk.

Jaargang 25, nummer 4, juli/augustus 2025 | ISSN: 1568-8712 | Verschijnt 6x per jaar | Oplage: 4.700 ex.

Administratie en redactie

VKB Bureau | Vrieseweg 82, 3311 NX Dordrecht | Postadres: Postbus 176, 3300 AD Dordrecht | E-mail: info@kerkrentmeester.nl | Telefoon: 078 - 639 36 66 | www.kerkrentmeester.nl

Abonnementen

Abonnementsprijs voor betaalde abonnementen is €46,95 per jaar (excl. 9 procent btw). Abonnementen lopen van 1 april t/m 31 december. Opzegging kan tot uiterlijk 4 weken vóór de aflooptdatum.

Ontwerp

Buro Dirigo, Haarlem

Druk

Verloop drukkerij, Alblasserdam

VKB

De Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer in de Protestantse Kerk in Nederland (VKB) is op 1 januari 2005 opgericht. De Vereniging is de voortzetting van de Vereniging van Kerkvoogdijen in de Nederlandse Hervormde Kerk (VVK) en het Landelijk Verband van Commissies van Beheer in de Gereformeerde Kerken in Nederland (LVCB). De VKB rust kerkrentmeesters toe, faciliteert onderling contact tussen kerkrentmeesters, ontzorgt christelijke kerkgemeenschappen bij beheertaken en fungeert als kennisinstituut.

Bestuur

Drs. F.H. Buddenberg, Zoetermeer (voorzitter), drs. H. van der Burg, Westerbroek (penningmeester), mr. P. van den Boogaart (secretaris en 2e penningmeester), ir. G.G. van Dijk, Rotterdam (vice-voorzitter), K. Sommer-de Vries, Amerongen (2e secretaris), drs. A.J. Lorier RC, Alphen aan den Rijn (lid), L. Kramer, Dronten (lid)

Ereleden

D.G. Bijl, mr. P.A. de Lange en drs. C. de Raadt

Redactie

J.E. Schelling, hoofdredacteur, W.J. Hukom, eindredacteur en N.J.M. de Jong

Communicatieraad

Mr. P. van den Boogaart (voorzitter), Y. Teitsma, H. van Vliet, N. Plomp, J. Wondergem en J. Holsappel

© juli 2025

Omslagfoto

De winnaars van de VKB-Mercer-Marsh Award 2025 (Beeld: Willem Jan de Bruin Fotografie)

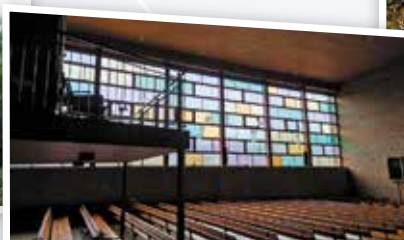

Vraag deze zomer nog je DUMAVA-subsidie aan

20% tot 40% subsidie voor de verduurzaming van kerkelijke gebouwen

De Christengemeente Amsterdam

Christelijke Gereformeerde Kerk Bennekom

Protestantse gemeente Bant

Er zit nu nog geld in de pot

Op 2 juni is de DUMAVA-subsidie weer opengesteld voor aanvragers. Het goede nieuws is dat er nog geld in de subsidiepot zit en onze verwachting is dat dit ook nog niet op korte termijn uitgeput zal zijn.

Ook kerken kunnen in aanmerking komen voor 20% tot 40% subsidie op nog te nemen verduurzamingsmaatregelen. Denk aan bijvoorbeeld:

- Isolatie van dak, vloer, kruipruimte, gevel of muur
- Zonnepanelen
- HR++ glas of voorzetramen
- Batterijopslag
- Warmtepomp met afgiftenet
- Warmteterugwinsysteem en luchtbehandelingskast

Door de uitvoering van deze maatregelen werk je aan de toekomst van het kerkgebouw en verlaag je direct de energiekosten!

Succesvol aanvragen en no-cure-no-pay

In de afgelopen jaren heeft SubsidieGezocht voor tientallen kerken een succesvolle DUMAVA-subsidietraject verzorgd. Zo kan de Protestantse Heerenveen het dak verduurzamen en de Christelijke Gereformeerde Kerk Bennekom een enorme verduurzamingsslag maken naar praktisch energieneutraal.

We ontzorgen volledig: van aanvraag tot en met verantwoording en op basis van no-cure-no-pay. Deze zomer nog een DUMAVA-subsidie laten aanvragen en benieuwd of je voor 20% tot 40% subsidie in aanmerking komt? **Plan een vrijblijvend online gesprek in via de QR-code**, stuur een mail naar dumava@subsidiegezocht.nl of neem telefonisch contact op via 0527 - 614 945.

Kijk voor meer info over DUMAVA op www.subsidiegezocht.nl/regelingen/dumava

plan online
gesprek

Subsidiegezocht

Ecu 21a | 8305 BA Emmeloord

www.subsidiegezocht.nl

De cijfers op een rij:

Belangrijkste resultaten over boekjaar 2024

'Samen sterk voor een relevant netwerk' was de titel van het jaarplan van VKB Kerkrentmeesters. We kunnen terugkijken op een jaar waarin we hebben ingezet op (meer) verbinding met onze leden onder andere door belangenbehartiging voor en advisering aan onze leden. De belangrijkste communicatiemiddelen en resultaten zetten we hier overzichtelijk op een rij. Het volledige jaarverslag over boekjaar 2024 vind je op www.kerkrentmeester.nl/vereniging/vkb-vereniging-en-anbi/.

1357

VKB-leden per 31 maart 2025

2280

VKB App-gebruikers per 31 maart 2025

±40

berichten per maand

19

Webinars

1025

Deelnemers

61

VKB-partners per 31 maart 2025

266

Onderscheidingen in boekjaar 2024

777

unieke luisteraars voor de podcastserie in boekjaar 2024

80

unieke luisteraars gemiddeld per maand

4090

Abonnees op Kerkbeheer per 31 maart 2025

326

Inhoudelijke adviesvragen

5813

personen ontvingen gemiddeld per maand de VKB nieuwsbrief in boekjaar 2024

Blijk van waardering

Onderscheidingen

Als blijk van waardering voor hun jarenlange inzet kregen de volgende personen in de afgelopen periode een VKB of PKN onderscheiding uitgereikt.

VKB Onderscheidingen

Arie Heemsbergen
Andijk
52 jaar organist

Gerrit Muijen
Heusden
ruim 40 jaar diverse functies

Johannes de Vries
Oostwoud
50 jaar organist

George Hendrik Nicolaas Germans Sassenheim
40 jaar organist

Hendrik Jan Karel Versluis
Veenendaal
75 jaar organist

Pieter George Klootwijk
Vlaardingens
60 jaar organist

Atje Wiersma-Heinsma
Exmorra-Allingawier
57 jaar organiste

Arie Hendrik de Groot
Papendrecht
35 jaar ledenadministratie

Christina Maria Nieuwkoop-Branderhorst
Poederloijen en Loevestein
ruim 40 jaar organist

Hanneke Muntjewerf-Heemskerk
Schagen, 30 jaar organist
en organist-cantor

Johannes Stehouwer
Schagen
30 jaar organist

Klaas de Boer
Tzum, meer dan
40 jaar diverse functies

Cecilia de Boer-van der Weij Tzum, meer dan
40 jaar diverse functies

Willem Cornelis Westerink
Elburg
25 jaar koster

Johannes Jan Keur
's-Hertogenbosch
circa 26 jaar organist

Roelie Smid
Loppersum
25 jaar koster

Alie Timmerije-ten Hoopen
Neede, 25 jaar koster
en 4 jaar diaken

Nelly Wijnia-de Boer
Oppenhuizen-Uitwellingerga
20 jaar diverse functies

Rien van der Wel
Stedum-Lellens-
Wittewierum-Ten Post
25 jaar organist

Dirk van Egmond
Valkenburg (ZH)
30 jaar koster en ouderling

Maartje Johanna van Egmond-Overvliet
Valkenburg (ZH), 30 jaar koster en ouderling-kerkrentmeester

Johan van der Weerd
Mastenbroek - 's-Heerenbroek, 45 jaar organist

Pieter Hoekstra
Oppenhuizen-Uitwellingerga, 70 jaar organist

Margriet Bussemaker-Middel Vries
66 jaar organist

PKN Onderscheidingen

Pieter Wilschut
Alphen aan den Rijn
50 jaar predikant

Stoffel Frans de Ronde
Zoetermeer
40 jaar diverse functies

Hendrik van Heteren
Ravenswaaij
30 jaar kerkenraadslid

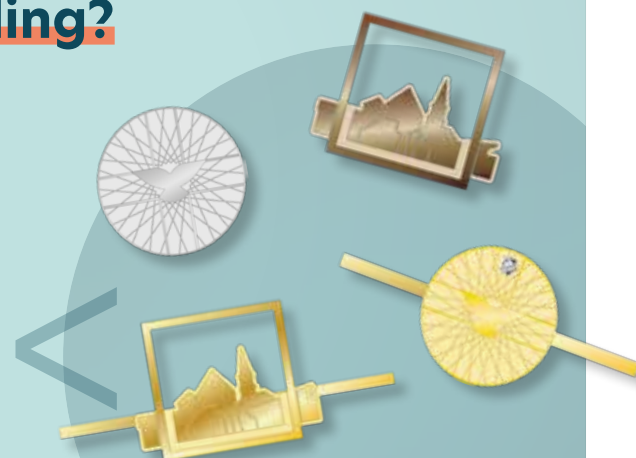
- Goud met briljant
- Goud
- Zilver
- Brons
- Erepenning

Verdielt iemand in jouw gemeente een onderscheiding?

Van zowel de VKB-als de PKN-draaginsignes zijn diverse uitvoeringen beschikbaar. Daarnaast is in beide varianten ook een erepenning in standaard verkrijgbaar.

Je vraagt ze aan via:
www.kerkrentmeester.nl/onderscheidingen-insignes

Volgende keer in Kerkbeheer ...

... interviewen we Tonny Dekker. Hij is sinds dit voorjaar benoemd tot de nieuwe voorzitter van het Generaal College voor Behandeling Beheerszaken (GCB). Hoe kijkt hij vanuit het perspectief van het toezicht aan tegen waar de kerk nu staat? Daarnaast reiken we een aantal artikelen aan rond de inzet van andere vormen van geldwerving en bespreken we de mogelijkheden van het inzetten van kerkrentmeesterlijk of diaconaal vermogen.

"Eer de HEER met al je rijkdom, met het beste van de oogst."
Spreuken 3:9

In het najaar staan al de volgende webinars gepland:

Inspiratiewebinar Actie Kerkbalans

- 29 september (16.00 uur)
- 1 oktober (19.30 uur)
- 2 oktober (10.00 uur)

Er zullen nog nieuwe webinars aan het aanbod worden toegevoegd. Voor het actuele aanbod webinars kijk je op www.kerkrentmeester.nl/vkb-academy/ of in de agenda op onze website.

UITGELICHT

REGIOBIJEENKOMSTEN

Na de succesvolle regiobijeenkomsten in juni, zijn in het najaar de overige regio's aan de beurt (zie voor meer informatie pagina 33). De volgende bijeenkomsten staan gepland:

- 9 september: Overijssel-Flevoland (De Overkant - Dalfsen)
- 15 september: Gelderland Zuid & Oost (Ontmoetingskerk - Dieren)
- 25 september: Zuid-Holland Noord (De Open Hof - Voorburg)
- 30 september: Delta (Ichtus - Bruinisse)
- 2 oktober: Groningen/Drenthe (Gorechthuis, Haren)
- 28 oktober: Veluwe (De Schakel - Nijkerk)
- Regio Friesland: informatie volgt

Actuele informatie over programma, workshops en aanmelding vind je op www.kerkrentmeester.nl/regiobijeenkomst.

Benefits that truly benefit

VKB Verzekeringen

De VKB biedt in samenwerking met Mercer Marsh Benefits een breed assortiment aan verzekeringen. Deze verzekeringen zijn op maat gemaakt voor de VKB-leden en hebben zeer scherpe premies. Op de internetsite www.vkb-verzekeringen.nl kunt u verzekeringen afsluiten, schades melden en informatie handig terugvinden. Voor gemeenten, betrokken medewerkers, predikanten, maar ook vrijwilligers zijn adequate verzekeringen beschikbaar. De meeste VKB-leden maken al gebruik van onderstaande verzekeringen.

- Bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering
- Brandverzekering
- Wettelijke aansprakelijkheidsverzekering
- Rechtsbijstandverzekering
- Werkgeversaansprakelijkheid
- Groepsreis/ongevallenverzekering
- Ongevallenverzekering voor vrijwilligers
- Persoonlijke ongevallenverzekering
- Vervangingsverzekering predikanten
- Verzuimverzekering
- WGA-gatverzekering
- Fraude- en geldswaardenverzekering

Uw contactpersonen

Dimfie van Sundert
06 155 89 596
info.vkb@mmc.com

Chung Man Luong
06 255 13 575
info.vkb@mmc.com

